

ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านโภชนาการของครูและผู้ช่วยครูเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย: การศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ดาวคำ ดวงคำจันทร์ พย.บ.* พูลสุข ศิริพล ปส.ค.**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 52 คน แบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ที่สร้างจากกรอบแนวคิดด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ร่วมกับแนวคิดความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของลอเนียลา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคะแนนความรู้ด้านโภชนาการอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 90.4 ระดับปานกลาง ร้อยละ 9.6 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.0) มีคะแนนทัศนคติด้านโภชนาการ ระดับปานกลางและมีคะแนนทัศนคติระดับสูง ร้อยละ 25.0 มีคะแนนการปฏิบัติด้านโภชนาการในระดับสูง ร้อยละ 92.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.7 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความจำเป็นในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านโภชนาการของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ: การปฏิบัติ ครูผู้ดูแล ความรู้ เด็กปฐมวัย ทักษะ โภชนาการ

วันที่รับบทความ 17 มิถุนายน 2566 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 14 สิงหาคม 2566 วันที่ตอบรับบทความ 16 สิงหาคม 2566

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ อีเมล pulsir@kku.ac.th

Nutrition knowledge, attitudes, and practices of childcare teachers and assistants in early childhood development centers: A study in Mueang District, Khon Kaen Province

Daokham Douangkhamsan B.N.S.* Pulsuk Siripul Ph.D.**

Abstract

A descriptive research aims to study knowledge, attitude, and practice of child care teachers and assistant teachers in nutrition aspect, according to the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand in the child development centers under the Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Khon Kaen Province. The sample, of 52 people, was selected according to the purposive qualifications. Data were collected using online questionnaires on knowledge, attitude and practice via google form, which developed based on the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand 2019, and Knowledge, Attitude, Practice, of Launiala's concept. Data were analyzed using descriptive statistics.

The results found that 90.4 % of child care teachers and assistant teachers in the child development centers had nutrition knowledge scores at high levels and 9.6% had the scores at moderate levels. Majority of them (75.0%) had attitude scores at moderate levels, whereas the rest 25.0 % had the scores at high levels. Most (92.3 %) had practice score at high levels and the rest 7.7% had the scores at moderate levels. The research findings indicated the essential for enhancement of knowledge, attitude and practice in nutrition aspect of child care teachers and assistant teachers in the child development centers.

keywords: practice; child care teachers; knowledge; early childhood; attitude; nutrition

Received 17 June 2023 Revised 14 August 2023 Accepted 16 August 2023

*A student of the Master of Nursing Science in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

**Associate Professor, Faculty of Nursing, Khon Kaen University, Corresponding author, E-mail: pulsir@kku.ac.th

บทนำ

เด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์¹ เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วกว่าเด็กวัยอื่น ถือเป็นช่วงทองที่เป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์ในด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการมากที่สุด² โดยพบว่าเด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตของสมองอย่างรวดเร็ว เมื่อเด็กอายุ 3 ปี สมองจะมีขนาดประมาณร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ การเจริญเติบโตของเส้นใยประสาทส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นก่อนเด็กอายุ 5 ปี³ ภาวะโภชนาการเป็นต้นตอของปัญหาสุขภาพโดยรวมของเด็ก และเป็นต้นทุนสำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพ มีสุขภาพที่ดี และมีสติปัญญาที่พร้อมจะเรียนรู้ ฟังฝน ทักษะ สะสมประสบการณ์ เพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ จากการวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า อาหาร และโภชนาการในช่วงต้นชีวิตของเด็ก มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพ⁴ ถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับอาหารที่ถูกต้อง เหมาะสม และเพียงพอจะทำให้มีโภชนาการดี นำไปสู่การมีสุขภาพแข็งแรง มีภูมิคุ้มกันโรคดี ไม่เจ็บป่วยง่าย ในทางตรงกันข้ามหากเด็กในวัยนี้ได้รับอาหารที่ไม่มีประโยชน์ ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม จะทำให้ขาดสารอาหาร หรือถ้าได้รับอาหารมากเกินไป ก็จะทำให้เป็นโรคอ้วนหรือมีภาวะโภชนาการเกิน⁵ อาหารและโภชนาการจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อสุขภาพของเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดกระทรวงมหาดไทยมีบทบาทมากขึ้นต่อการดูแลเด็กเล็กเนื่องจากส่วนใหญ่เด็กในช่วงอายุ 2-3 ปี จะเข้ารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดกระทรวงมหาดไทย เด็กอายุ 2 ปี มีอัตราการเข้ารับบริการร้อยละ 39.3 ของประชากรวัยดังกล่าว เด็กอายุ 3 ปีมีอัตราการเข้ารับบริการในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสูงถึงร้อยละ 90.8 เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองได้ในเรื่องการเลือกอาหาร และการรับประทานอาหาร ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง จึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลการจัดการอาหารที่มีประโยชน์ครบ 5 หมู่ และ

มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกายของเด็ก ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ ร่วมกับ แนวคิดจากองค์ความรู้ทัศนคติ ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ (knowledge attitude practice: KAP) ของลอเนียลา (Launiala)⁷ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เชื่อว่าความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติ ทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดการปฏิบัติที่ดี การเปลี่ยนพฤติกรรมของคน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ ความรู้และทัศนคติต่างมีผลต่อการปฏิบัติได้ แนวคิดนี้ช่วยให้เข้าใจรูปแบบของพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ช่วยจำเป็นต้องมีทั้งความรู้และทัศนคติที่ดี มีการปฏิบัติในการดูแลเด็กที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้รับอาหารและพลังงานเพียงพอต่อความต้องการของร่างกายที่ควรได้รับในแต่ละวัน เพื่อที่เด็กจะได้เจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่ดีสมวัย⁸ การศึกษาถึง KAP ด้านโภชนาการของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง นำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ ใช้เป็นมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แผนมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ซึ่งมาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานที่บูรณาการงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยมี 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย รวมถึงกรุงเทพมหานคร คณะอนุกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องทุกคณะ และมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ได้ร่วมกัน

จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยฉบับนี้ขึ้น และ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ได้ประกาศใช้มาตรฐานนี้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2562 เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมการดูแลเด็กปฐมวัยทุกด้าน ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านที่ 1 มาตรฐานในการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีจำนวน 5 ตัวชี้วัด/26 ข้อ มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีจำนวน 5 ตัวชี้วัด/20 ข้อ และมาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับ เด็กอายุแรกเกิดจนถึง 2 ปี (2 ปี 11 เดือน 29 วัน) มีจำนวน 2 ตัวชี้วัด/7 ข้อ และสำหรับเด็กอายุ 3 ปีถึง 6 ปี มีจำนวน 7 ตัวชี้วัด/22 ข้อ⁶ มาตรฐานในการดำเนินงานด้านโภชนาการมีรายละเอียดอยู่ในมาตรฐาน ด้านที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนในมาตรฐานด้านที่ 1 และ 2 การมีมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ เป็นตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยเฉพาะงานด้านโภชนาการ มีความสำคัญต่อต้นทุน ชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการ เตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ทำให้เด็กมีภาวะ โภชนาการที่ดี เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็น ประชากรที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล เขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีหน้าที่ สำคัญในการจัดการศึกษาและการดูแลระดับปฐมวัย⁹ มีลักษณะการทำงานในบริบทที่เฉพาะของท้องถิ่น ได้ ดำเนินการให้บริการแก่เด็กปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ไม่พบว่า มีการศึกษาถึงความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของครู ผู้ดูแลและครูผู้ช่วยในการนำมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ โดยเฉพาะงานด้านโภชนาการ ของครูผู้ดูแลและครูผู้ช่วย ที่นำไปใช้ในการดำเนินงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายของกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น อย่างไรก็ตามจากการศึกษา

ปรากฏการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับ KAP ด้านโภชนาการ ของครู ครูผู้ดูแล และครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แห่งหนึ่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2562 พบว่า ครูจำนวน 3 คน ไม่ได้นำผลการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ไปเปรียบ เทียบกับกราฟประเมินการเจริญเติบโต เนื่องจาก ไม่เข้าใจวิธีการใช้กราฟประเมินการเจริญเติบโตเด็ก ที่ถูกต้อง ครูจะทราบว่าเด็กมีภาวะอ้วนเกินหรือผอม เกิน เฉพาะรายที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนเท่านั้น นอกจากนี้การสอบถามยังพบว่า ครูต้องการการส่งเสริม ทักษะที่ดีในการจัดการส่งเสริมภาวะโภชนาการ โดยครูมีความเห็นว่า “เด็กที่อ้วนหรือผอมอาจเกิดมา จากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เนื่องจากครูจัดอาหาร เฉพาะมื้อกลางวันเพียงมื้อเดียว ซึ่งเป็นอาหารที่มี ประโยชน์ ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับปัญหาทุโภชนาการ ได้” ไม่พบว่ามีการรายงานการติดตามภาวะโภชนาการ เด็กรายบุคคล มีเฉพาะการเขียนรายงานผลการดำเนิน กิจกรรมในแต่ละวัน พบว่ามีการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ทุกคน มีการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยการ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก 3 เดือน นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังพบว่าเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางส่วน มีน้ำหนักและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อ เทียบกับตัวชี้วัดตามเกณฑ์มาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยที่ผ่านมา¹⁰ ที่พบว่า ภาวะโภชนาการของ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นยังต่ำกว่าเป้าหมาย ซึ่งให้เห็น ความสำคัญของการอธิบายปรากฏการณ์ สภาพการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติด้าน โภชนาการของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยที่ปฏิบัติงาน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ปรากฏในปัจจุบันว่ามีสภาพ ความเป็นจริงอย่างไร

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลและมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ พ.ศ. 2562 พบว่าเป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยว

กับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น¹¹ ซึ่งเป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา นอกจากนี้พบว่ามีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก¹⁰ การศึกษาถึงภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย¹¹ แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล¹² การศึกษาวิจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก¹³ การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล¹⁴⁻¹⁵ การบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹⁶ เป็นต้น ซึ่งไม่สามารถอธิบายถึงความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้ ไม่พบว่ามีการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านโภชนาการของครูผู้ดูแลและครูผู้ช่วยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 รวมถึงภาวะโภชนาการของเด็กซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การกำหนดแนวทางและมาตรการในการจัดการด้านโภชนาการให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้อย่างเหมาะสม ผลจากการวิจัย

นี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ของครูผู้ดูแลและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลและครูผู้ช่วยให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 11 ศูนย์

ประชากร คือครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ที่ปฏิบัติงานในการดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ทั้งหมดที่อยู่ในปีการศึกษา 2565 มีจำนวน 54 คน การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มประชากรทั้งหมด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้ คือ 1) ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยที่ทำหน้าที่เป็นประจำในการดูแลเด็กอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การ

บริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) มีอายุการทำงานมากกว่า 1 ปี ขึ้นไป 3) ได้รับการบรรจุเข้าสู่งานแล้ว หรือเป็นอัตราจ้าง (ลูกจ้าง) 4) สนใจเข้าร่วมการศึกษาวิจัย

คุณสมบัติที่ไม่นำมาศึกษาคือ ครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ช่วยที่มาศึกษาดูงาน หรือมาฝึกงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การศึกษาครั้งนี้พบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีคุณสมบัติตามที่กำหนดทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในการพัฒนาองค์กร จึงนำเข้ามาในการศึกษาวิจัยทุกคน ทำการส่งแบบสอบถามผ่าน Google Form (google form) ทางออนไลน์ไปยังครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยทั้งหมด 54 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์กลับคืนมา จำนวน 52 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับแบบสอบถาม (response rate) ร้อยละ 96.3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในดูแลเด็กปฐมวัย การอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการของเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶

2. แบบทดสอบความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งคำถามครอบคลุมการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย ผลกระทบของภาวะทุพโภชนาการ หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมโภชนาการในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 35 ข้อ คะแนนเต็ม 35 คะแนน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ “ถูก” หรือ “ผิด” มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

คะแนนรวมความรู้ในช่วง 0-35 คะแนน การแปลผลคะแนนความรู้ ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนความรู้โดยใช้สูตรภาคส่วน 3 ระดับ¹⁷ คือ

0-11 คะแนน หมายถึง มีความรู้ด้านโภชนาการฯ ในระดับต่ำ

12-23 คะแนน หมายถึง มีความรู้ด้านโภชนาการฯ ในระดับปานกลาง

24-35 คะแนน หมายถึง มีความรู้ด้านโภชนาการฯ ในระดับสูง

3. แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยการประเมินความคิดเห็นหรือความรู้สึก ความเชื่อเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการ การแปลผลภาวะโภชนาการ และการทำหน้าที่ด้านโภชนาการของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีคำถามทั้งหมด 31 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ข้อความเชิงบวก มีจำนวน 20 ข้อ คำตอบเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับจากไม่เห็นด้วย (คะแนน=1) ไปจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด (คะแนน=5) ข้อความเชิงลบ มีจำนวน 11 ข้อ มีคำตอบ 5 ระดับ เรียงลำดับจากไม่เห็นด้วย (คะแนน=5) ไปจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด (คะแนน=1) ค่าคะแนนรวมทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการอยู่ในช่วง 31-155 คะแนน

การแปลผลคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการ มีเกณฑ์การแบ่งคะแนนทัศนคติ โดยใช้สูตรภาคส่วน 3 ระดับ¹⁷ คือ

31-72 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ ในระดับต่ำ

73-114 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ ในระดับปานกลาง

115-155 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ ในระดับสูง

4. แบบสอบถามการปฏิบัติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2562 ผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 มีคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติและพฤติกรรมของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การเปรียบเทียบกราฟแสดงการเจริญเติบโตของเด็กตามช่วงวัย การประเมินพัฒนาการตามช่วงวัย การบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก การติดตามเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ การจัดการอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง การปฏิบัติตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีคำถามทั้งหมด 32 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) จากไม่ได้ทำ (คะแนน=1) ไปจนถึงปฏิบัติเป็นประจำ (คะแนน=5) ค่าคะแนนรวมการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการ อยู่ในช่วง 32-160 คะแนน การแปลผลคะแนนรวมการปฏิบัติ เกณฑ์การแบ่งคะแนนการปฏิบัติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ โดยใช้สูตรภาคพื้น 3 ระดับ¹⁷ คือ

32-74 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านโภชนาการฯ ในระดับต่ำ

75- 117 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านโภชนาการฯ ในระดับปานกลาง

118-160 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านโภชนาการฯ ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การหาดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index: CVI) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 1 คน อาจารย์พยาบาลด้านการดูแลเด็กปฐมวัย วัยเรียน และวัยรุ่น 1 คน นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ชำนาญการ 1 คน

ศึกษานิตเทศก์ ชำนาญการพิเศษ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเครื่องมือวิจัยมีการปรับแก้ไขความครอบคลุมถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาจนได้ข้อสรุปตรงกัน ได้ค่า CVI=1 ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้

การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบหาดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (try out) ในครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย จำนวน 30 คน ที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง ที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และมีลักษณะใกล้เคียงกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้ในการศึกษาครั้งนี้ นำผลการทดลองใช้แบบสอบถามมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบทดสอบความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ วิเคราะห์โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์สัน (KR-20)¹⁷ ได้ค่า KR-20 เท่ากับ 0.79

แบบสอบถามทัศนคติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ วิเคราะห์โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค¹⁷ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค เท่ากับ 0.76

แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ วิเคราะห์โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค¹⁷ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค เท่ากับ 0.79

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โครงการวิจัยเลขที่ HE642234 ฉบับที่ 2.0 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2564 กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยโดยอิสระและสามารถเข้าร่วม

การศึกษาโดยแสดงการยินยอมด้วยการกระทำ ด้วยการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนมาให้ผู้วิจัย ไม่ต้องลงนามในใบยินยอม ข้อมูลที่ได้ถูกปกปิดเป็น ความลับและนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมโดย ไม่สามารถสืบค้นถึงตัวบุคคลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขออนุญาต เข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 11 ศูนย์ เพื่อ ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย รายละเอียดการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย หากอาสา สัมครยินยอมเข้าร่วมวิจัย จึงให้แสดงความยินยอม โดยการกระทำ จากนั้นผู้วิจัยขอรายละเอียดที่อยู่ที่สามารถติดต่อและจัดส่งแบบสอบถามให้แก่อาสาสมัคร ทางออนไลน์ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามโดยการสแกนตอบผ่านคิวอาร์โค้ด (QR code) ให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามเป็น เวลา 1 สัปดาห์และขอให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม คืนภายในสัปดาห์ที่ 2 เนื่องจากช่วงเวลาในการเก็บ รวบรวมข้อมูลการวิจัย อยู่ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของ โรคโคโรนาไวรัส 2019 มีการประกาศ พระราช กำหนด (พ.ร.ก.) ฉุกเฉินเรื่อง การป้องกันการระบาดของ COVID-19 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามประกาศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับที่ 913/2563) เรื่อง แนวทางการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ในช่วงที่มีการ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 อย่างเคร่งครัดตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของครูผู้ดูแลเด็กและ ครูผู้ช่วย

ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ที่เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 52 คน

เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.2 ส่วน ใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 34.5 อายุ เฉลี่ย 43.1 ปี (SD=10.2) ส่วนใหญ่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 73.1 ส่วนใหญ่มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 34.6 มีประสบการณ์ทำงาน ด้านเด็กปฐมวัยมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 73.0 ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการ อบรมเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 คิดเป็นร้อยละ 63.5 ไม่เคยได้รับการ อบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการของเด็กปฐมวัย มาก่อน ร้อยละ 61.5 มีผู้ที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยว กับโภชนาการของเด็กปฐมวัย ร้อยละ 38.5 (20 คน) ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง (ร้อยละ 40) เป็นการอบรมจากหน่วยงานภายใน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 การอบรมจาก หน่วยงานภายนอกศูนย์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของคนที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับโภชนาการ ของเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.9 (40 คน) ให้ ความคิดเห็นว่า ไม่ได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรม มาใช้ประโยชน์ในงานหรือหน่วยงานของตน

ความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย เกี่ยวกับงานด้านโภชนาการ

ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้มีค่า เท่ากับ 27.5 คะแนน (SD=2.87) อยู่ในระดับสูง มี คะแนนความรู้สูงสุดเท่ากับ 32 คะแนน คะแนนความ รู้ต่ำสุดเท่ากับ 19 คะแนน ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.4 มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับสูง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำแนกตามระดับคะแนน ความรู้เกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ (n=52)

ระดับคะแนนความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับความรู้สูง (24-35 คะแนน)	47	90.4
ระดับความรู้ปานกลาง (12-23 คะแนน)	5	9.6
ระดับความรู้ต่ำ (0-11 คะแนน)	0	0.0
Min=19, Max=32, Mean=27.5, SD=2.87		

เมื่อพิจารณาความรู้รายข้อ พบว่ามีคำถามที่ทุกคนตอบถูก (ร้อยละ 100) มีจำนวน 1 ข้อ คือ นมเป็นเครื่องดื่มที่ทำให้กระดูกแข็งแรง นอกจากนี้ยังพบว่าคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก เรียงตามลำดับคือ ข้อที่ 25 “ตับหรือเลือด และปลาเล็กปลาน้อยที่สามารถกินได้ทั้งก้าง ควรจัดให้เด็ก 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์” มีผู้ตอบถูกเพียง ร้อยละ 13.5, ข้อที่ 23 “เด็กควรได้รับเนื้อสัตว์ เช่น ไก่ หมู เนื้อ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง” มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 23.1 และข้อที่ 32 “การจัดอาหารสำหรับเด็กให้มีคุณค่าทางโภชนาการ ควรจัดรายการอาหารที่หลากหลายไม่ซ้ำกันในรอบ 1 เดือน” มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 36.5

ทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย

ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ มีค่าเท่ากับ 106.0 คะแนน (SD=13.0) อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนทัศนคติสูงสุดเท่ากับ 147 คะแนน คะแนนทัศนคติต่ำสุดเท่ากับ 81 คะแนน ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำแนกตามระดับคะแนน ทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ (n=52)

ระดับคะแนนทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทัศนคติระดับสูง (115-155 คะแนน)	13	25.0
ทัศนคติระดับปานกลาง (73-114 คะแนน)	39	75.0
ทัศนคติระดับต่ำ (31-72 คะแนน)	0	0.0
Min=81, Max=147, Mean=106.0, SD=13.0		

ข้อมูลทัศนคติรายข้อเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการ ที่ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งมีครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย (n=52) ให้ความคิดเห็นในระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) และระดับ 4 (เห็นด้วยมาก) รวมกัน มีดังนี้

1. การประเมินภาวะโภชนาการของเด็กในผู้ที่มีประสบการณ์ เช่น ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยสามารถใช้สายตาประเมินได้เพราะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูง ร้อยละ 19.2

2. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยที่ศูนย์พัฒนาเด็กมีความสามารถในการดูแลให้เด็กกินอาหารในปริมาณที่เพียงพอ ร้อยละ 85.0

3. เด็กปฐมวัยไม่สามารถรับรู้ถึงคุณค่าทางโภชนาการ ไม่ควรสอนเรื่องคุณค่าของอาหารแก่เด็ก ร้อยละ 15.4

4. เด็กกินอาหารน้อยเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กก็ไม่เป็นไรเมื่อกลับบ้านก็จะกินได้มากขึ้น ร้อยละ 26.9

5. เด็กที่แพ้อาหารควรได้รับการดูแลที่บ้านมากกว่ามารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็ก ร้อยละ 30.7

6. มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีรายละเอียดที่นำมาปฏิบัติได้ยาก ร้อยละ 30.8

7. ตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 อย่างดีสามารถนำไปปฏิบัติได้ ร้อยละ 51.9

การปฏิบัติด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย

ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ เท่ากับ 145.5 คะแนน (SD=14.8) อยู่ในระดับสูง คะแนนการปฏิบัติสูงสุด เท่ากับ 160 คะแนน คะแนนการปฏิบัติต่ำสุด เท่ากับ 107 คะแนน ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.3 มีคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ อยู่ในระดับสูง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำแนกตามระดับคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ (n=52)

ระดับคะแนนการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การปฏิบัติระดับสูง (118-160 คะแนน)	48	92.3
การปฏิบัติระดับปานกลาง (75-117 คะแนน)	5	7.7
การปฏิบัติระดับต่ำ (32-74 คะแนน)	0	0.0
Min=107, Max=160, Mean=145.5, SD=14.8		

การปฏิบัติรายข้อที่ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยตอบว่ามีการปฏิบัติเป็นประจำและบ่อยครั้งรวมกันแล้วมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 5 ลำดับแรก มีดังนี้

1. ในกรณีที่เด็กมีปัญหาพฤติกรรมการกินและมีภาวะทุพโภชนาการ จำเป็นต้องได้รับการรักษา ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อเด็ก ร้อยละ 63.4

2. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยแจ้งผลการดูแลด้านโภชนาการของเด็กให้ผู้บริหารศูนย์ฯ ทราบ ร้อยละ 75.0

3. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยนำข้อมูลภาวะโภชนาการของเด็กมาวางแผนในการดูแลเด็ก ร้อยละ 76.9

4. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยจัดกราฟเปรียบเทียบส่วนสูงตามเกณฑ์อายุของเด็กรายบุคคล

ทุกครั้งที่มีการประเมินการเจริญเติบโตและภาวะโภชนาการของเด็ก ร้อยละ 84.6

5. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองของศูนย์พัฒนาเด็ก ที่ทำงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ร้อยละ 84.6

6. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงของเด็กทุกคนเมื่อเด็กเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ฯ ครั้งแรก ร้อยละ 84.7

อภิปรายผล

ความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเกี่ยวกับเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย

แม้ว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.4 มีคะแนนความรู้ด้านโภชนาการฯ อยู่ในระดับสูงแต่พบว่าคำถามที่ทุกคนตอบถูก (ร้อยละ 100) มีเพียงจำนวน 1 ข้อเท่านั้น คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประโยชน์ของนมที่ทำให้กระดูกแข็งแรง ส่วนความรู้ด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมโภชนาการในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยไม่สามารถจำและทำความเข้าใจได้ ผลการวิจัยนี้จึงพบว่าคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก (มีผู้ตอบถูกไม่ถึงร้อยละ 40) นั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับหลักการจัดอาหารให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 คิดเป็น ร้อยละ 63.5 ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการของเด็กปฐมวัยมาก่อน ร้อยละ 61.5 จึงทำให้ไม่มีความรู้เฉพาะเกี่ยวข้องกับหลักการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย และอาจเนื่องจากความรู้เกี่ยวกับการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ หลักการ

จัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย มีรายละเอียดที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจมาก ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูพี่เลี้ยงมีความรู้ที่ตอบได้ถูกต้องเป็นจำนวนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมักให้ความสนใจกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่มากกว่าการส่งเสริมด้านการเจริญเติบโตและโภชนาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Rapson และคณะ¹⁸ ที่พบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีความรู้เกี่ยวกับโภชนาการในเด็กปฐมวัยในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และมีการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีความมั่นใจในความรู้เรื่องโภชนาการของตนเองเพียง ร้อยละ 13.3 เท่านั้น¹⁹ สะท้อนให้เห็นว่าความรู้เกี่ยวกับโภชนาการในเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยควรต้องมีการพัฒนาเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง

ทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยไม่เหมาะสมกับการดำเนินการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัย เช่น มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้ที่ 3.1ก เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย ตัวบ่งชี้อย่อย 3.1.1ก และ 3.1.1ข ระบุว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ “เด็กมีน้ำหนักตัวเหมาะสมกับวัยและสูงตีสสมส่วน ซึ่งมีบันทึกเป็นรายบุคคล” แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ร้อยละ 19.2 มีความเชื่อว่าในผู้ที่มีประสบการณ์สูงสามารถใช้เพียงสายตาในการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กได้ โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือมาตรฐานใด ๆ มาใช้ในการประเมิน ความเชื่อเช่นนี้อาจมีผลให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยกลุ่มนี้ ไม่ได้ใช้เครื่องมือมาตรฐานในการประเมินภาวะโภชนาการของเด็ก ทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดในการประเมินภาวะโภชนาการที่แท้จริงของเด็กได้

ผลการวิจัยนี้พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยร้อยละ 30.8 มีความเชื่อว่ามาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีรายละเอียดที่นำมาปฏิบัติได้ยาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเขียนมาตรฐานทั้งรายด้านและรายตัวบ่งชี้ในมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ เป็นการเขียนกรอบแนวทางปฏิบัติกว้างๆ ไม่ได้มีการเขียนรายละเอียดถึงแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เมื่อครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยจะนำมาตรฐานแต่ละด้านไปสู่การปฏิบัติต้องใช้การตีความและขยายความเพิ่มขึ้น จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีความคิดว่าการนำมาตรฐานไปใช้เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก สะท้อนเชื่อมโยงไปถึงผลการวิจัยที่พบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ด้านการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังมีความคิดว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 อย่างดีสามารถนำไปปฏิบัติได้เพียง ร้อยละ 51.9 สิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2562 ได้

สำหรับทัศนคติต่อการดูแลเด็กเพื่อให้มีภาวะโภชนาการที่ดีพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีทัศนคติหลายประเด็นที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดูแลเด็ก เช่น ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีความเห็นว่าเด็กที่แพ้อาหารควรได้รับการดูแลที่บ้านมากกว่ามารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็ก เด็กปฐมวัยไม่สามารถรับรู้ถึงคุณค่าทางโภชนาการจึงไม่ควรสอนเรื่องคุณค่าของอาหารแก่เด็ก การที่เด็กรับประทานอาหารได้น้อยเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็ก ถือว่าไม่เป็นปัญหาเพราะเมื่อกลับบ้านเด็กจะรับประทานได้มากขึ้น เป็นต้น ทัศนคติเช่นนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงดูและการส่งเสริมภาวะโภชนาการในเด็กปฐมวัยได้ เพราะภาวะโภชนาการในเด็กมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงในแต่ละช่วงวัย หากไม่ได้รับโภชนาการที่เหมาะสมตามวัยอาจส่งผลให้เด็กเกิดภาวะทุพโภชนาการหรือส่งผล

กระทบต่อการเจริญเติบโตของเด็กในวัยลำดับถัดไปของเด็กได้ ซึ่งเรื่องของทัศนคติของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยต่อการได้รับอาหารของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะช่วยในการดูแลให้เด็กได้รับสารอาหารอย่างเพียงพอเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็ก สอดคล้องกับผลการวิจัย²⁰⁻²¹ ที่พบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับโภชนาการในระดับปานกลาง ทำให้ขาดการกระตุ้นให้เด็กรับประทานอาหารอย่างเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย

การปฏิบัติด้านโภชนาการในเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย

ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ มาตรฐานด้านที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพตัวบ่งชี้ย่อย 2.2.1 ที่ระบุว่าให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย “ให้เด็กอายุ 6 เดือนขึ้นไป รับประทานอาหารที่ครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอ และส่งเสริมพฤติกรรมกินที่เหมาะสม” ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเพียงร้อยละ 85 เท่านั้น ที่ดูแลให้เด็กรับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอ มีครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยร้อยละ 15 ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สอดคล้องกับประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย ที่พบว่าในเวลาอาหารกลางวัน มีครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยบางส่วนเห็นว่าเด็กรับประทานอาหารน้อย หรือไม่ยอมรับประทานอาหาร ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยจะเก็บถาดอาหารและชงนมให้เด็กดื่มแทน โดยไม่ได้กระตุ้นให้เด็กรับประทานอาหารให้หมดถาด นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังพบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูงของเด็กเมื่อเด็กเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ฯ ครั้งแรกเพียงร้อยละ 84.7 (ไม่ครบ ร้อยละ 100) ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ มาตรฐานด้านที่ 2 ตัวบ่งชี้ย่อย 2.2.4 ที่ระบุว่าให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย “เฝ้าระวังติดตามการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกผลภาวะ

โภชนาการอย่างต่อเนื่อง” ซึ่งตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562⁶ เด็กทุกคน (ร้อยละ 100) ต้องได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงเมื่อเด็กเข้ามารับบริการที่ศูนย์ฯ

ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยเพียงร้อยละ 63.4 เท่านั้นที่ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อเด็ก ในกรณีที่เด็กมีปัญหาพฤติกรรมบกพร่องและมีภาวะทุพโภชนาการ และพบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมักแจ้งผลการดูแลด้านโภชนาการของเด็กให้ผู้บริหารศูนย์ฯ ทราบเพียง ร้อยละ 75.0 โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารศูนย์ฯ ในการแก้ไขปัญหาต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rapson และคณะ²² ที่พบว่าครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยขาดทักษะการส่งต่อข้อมูลและการส่งต่อเด็กเพื่อการรักษา ทำให้เด็กเกิดภาวะทุพโภชนาการได้ และส่งผลกระทบต่อครูผู้ดูแลเกี่ยวกับด้านโภชนาการของเด็กที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรได้^{18,22} ผลการศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ การส่งต่อเด็กเพื่อรับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง การติดตามเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของเด็กรายบุคคล และการรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง

สรุป

ผลการวิจัยนี้ พบว่าส่วนใหญ่ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีความรู้เกี่ยวกับงานด้านโภชนาการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 90.4) และมีการปฏิบัติงานด้านโภชนาการฯ อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 92.3) สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ และการปฏิบัติสนับสนุนแนวคิดของ Launiala⁷ ที่เชื่อว่าความรู้ มีผลต่อการปฏิบัติของบุคคล นอกจากนี้แนวคิดนี้ยังอธิบายว่าทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งผลการศึกษานี้พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 75.0) จึงมีโอกาสรู้อย่างถูกต้อง

และครูผู้ช่วยที่มีทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ ที่ไม่เหมาะสม จะมีการปฏิบัติในการส่งเสริมด้านโภชนาการในประเด็นที่เกี่ยวข้องไม่เหมาะสมด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัย²³⁻²⁵ ที่ผ่านมา ที่พบว่าความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับสูง ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยจึงควรได้รับการพัฒนาด้านทัศนคติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการฯ ในประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลและการส่งเสริมด้านโภชนาการเด็กปฐมวัยตามที่กล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การประเมินภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัย ผลกระทบของภาวะทุพโภชนาการ หลักการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย และการส่งเสริมโภชนาการในเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ยังไม่ถูกต้อง ควรมีการเสริมความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังภาวะทุพโภชนาการและให้การดูแลด้านโภชนาการแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

2. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัยไม่สอดคล้องตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ควรมีการอบรมปรับทัศนคติครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย ให้มีทัศนคติในเชิงบวกต่อการจัดการดูแลด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลที่เหมาะสมต่อไป

3. ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยบางส่วนมีการปฏิบัติดูแลด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัยไม่เหมาะสมและไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ควรมีการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติด้านโภชนาการอย่างเป็นระบบ ควรมีการเสริมทักษะการดูแลเด็กที่ทันสมัยเพิ่มเติมแก่ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วย

เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลด้านโภชนาการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. เครื่องมือแบบสอบถามความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ควรพัฒนาเพิ่มเติมให้เป็นเครื่องมือมาตรฐาน โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ และทำการศึกษาในบริบทที่มีความหลากหลายมากขึ้น

2. ควรมีการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรม หรือโปรแกรมหรือโครงการที่ช่วยในการพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ 1) Project LAO/027 Lao-Luxembourg. 2) รองศาสตราจารย์ ดร.พูลสุข ศิริพล 3) มูลนิธิสายหยุดนิยมนิเวศ และ 4) Student Affairs and Alumni Relation Division, Faculty of Nursing, KKU ที่สนับสนุนทุนการศึกษาและทุนช่วยการดำรงชีพ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา ศักดิ์ฐานันท์ และอาจารย์ขวัญกมล ลาตเสนา คณะพยาบาลศาสตร์ กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณเกียรติสุดา สีผาย ที่ช่วยนำเข้าพื้นที่วิจัย ขอขอบคุณ ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น คุณดาลัด แพทย์หลวง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ช่วยทุกท่านที่ช่วยให้การวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

References

1. Office of national economic and social development council. Human achievement index (HAI). Bangkok: BC Press (Boonchin) Company; 2019. (in Thai)
2. Ministry of Public Health. The importance of nutrition in school-age children. [Internet]. Nonthaburi: MOPH; 2010. Retrieved July 27, 2018. Available from: <http://www.siamswim.com/knowledge/anamai1.html> (in Thai)
3. Nuntnarumit P. Baby brain development according to neuroscience Bangkok: Mali Family Health Co.,Ltd; 2021. Retrieved May 17, 2021. Available from: <https://mali.me/eyfeed/a-babys-brain-development-according-to-neuroscience> (in Thai)
4. Wood C, Kay MC. Early childhood nutrition and obesity prevention. Encyclopedia of Child and Adolescent Health 2023;1:310-24. doi.org/10.1016/B978-0-12-818872-9.00099-6.
5. The Royal College of Pediatricians of Thailand. Handbook for parents to disseminate knowledge on child care and development in early childhood 0-3 years. Bangkok: Pediatric Society of Thailand; 2017. (in Thai)
6. Ministry of Education. Office of the Education Council. National standard for early childhood care, development and education Thailand. Bangkok: Prikwarn graphic; 2019. (in Thai)
7. Launiala A. How much can a KAP survey tell us about people knowledge, attitude, and practice? some observations from medical anthropology research on Malaria in pregnancy in Malawi. Anthropol Maternal J 2009;11:1-13.

8. Vadcharaganone P. Early childhood nutrition in child development center Prankratai district, Kamphaeng Phet province. *J DMS* 2022;47(3):129–37. (in Thai)
9. Child Development Center information under the Tambon Administrative Organization Mueang district Khon Kaen province. (copies of documents). Khon Kaen: Subdistrict Administrative Organization Mueang district, Khon Kaen province; 2019. (in Thai)
10. Sirinam W. Factors influencing nutritional status of child development center in Ban klang subdistrict municipality Sanpatong district, Chiang Mai province. Chiang Mai: Graduate school, Chiang Mai University; 2018. (in Thai)
11. Thadtha T, Ruangmomtri K, Phukabkhaw P. Guidelines for the management of pre-school development centers under local administrative organization in Khon Kaen province. *Journal of Humanities and social science*, Mahasarakham University 2016;35(3):86–96. (in Thai)
12. Chaisangkaew P. Guidelines for child development center development under Sa Kaeo subdistrict administrative organization, Muang district, Kamphaeng Phet province. Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Rajabhat University; 2011. (in Thai)
13. Sawangkhot N, Kumsri S, Rittidej S. Implementation of child development centers under the department of local administration according to opinions of personnel in Somdet district, Kalasin province. *RMU J* 2010;4(1):39–50. (in Thai)
14. Kheawsawat Y. Conditions and problems in the operation of to manage the early childhood education of the executive director team of the child development center in the subdistrict administrative organization Ang Thong province. Bangkok: Chandrakasem Rajabhat University; 2008. (in Thai)
15. Jitchai S. A study of problems and solutions for educational management of child development centers of the subdistrict administrative organization. Subdistrict in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Phranakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University; 2012. (in Thai)
16. Yangbuddha J, Prasertcharoensook H. Educational management in pre-school development center of local administrative organization in Sichomphu district, Khon Kaen province. *Journal Education Graduate Studies Research*, Khon Kaen University 2010;4 (special):163–72. (in Thai)
17. Thato R. Nursing research: Concepts to application. 4th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2018. (in Thai)
18. Rapson JP, Conlon CA, Ali A. Early childhood education teachers' nutrition knowledge for 2–5-year-old children in childcare: A narrative review. *J Food Nutr Health* 2021;2:1:110. doi.org/10.47275/2692-5222-110.
19. O'Dea J. Evaluation of nutrition and physical activity knowledge, attitudes, self efficacy and behaviors in teachers and children after implementation of the “healthy active kids” online program in Australian elementary schools. *Health* 2016;8:293–303. doi: 10.4236/health.2016. 84031
20. Halloran KM, Gorman K, Fallon M, Tovar A. Nutrition knowledge, attitudes, and fruit

- and vegetable intake as predictors of head start teachers' classroom mealtime behaviors. *JNEB* 2018;50(4):340-8.e1. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2017.10.015>
21. Khamchaiwong T, Chokworakul S. Guidelines for the development of child development center operations according to the operating standards of local administrative organizations according to the perceptions of the teacher Lopburi province. *JOLGRI* 2022;6(3):141-54. (in Thai)
 22. Nualsithong N, Phuchongchai T, Thongsawang K. Parental nutrition promotion for preschool children in Tambon Nafai child development center, Mueang district, Chaiyaphum province. *Regional Health Promotion Center 9 Journal* 2020;14(35):483-94. (in Thai)
 23. Habib MA, Alam MR, Rahman T, Chowdhury AI, Shill LC. Knowledge, attitudes, and practices (KAP) of nutrition among school teachers in Bangladesh: A cross-sectional study. *PLoS ONE* 2023;18(3):e0283530. Available from: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0283530>
 24. Sangra S, Nowreen N. Knowledge, attitude, and practice of mothers regarding nutrition of under-five children: A cross-sectional study in rural settings. *Int J Med Sci Public Health* 2019; 8(5):392-4. doi: 10.5455/ijmsph.2019.0306126032019
 25. Gaikwad L, Taluja Z, Kannuri NK, Singh S. Caregiver knowledge, attitude and practices about early child development in Telangana, India: A cross-sectional study. *Int J Contemp Pediatr* 2020;7(10):1940-51. Available from: <http://dx.doi.org/10.18203/2349-3291.ijcp20204025>